Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies (Driestar educatief) | konnect

	Naam kind																								
Sociaal-emotionele ontwikkeling **Welbevinden en betrokkenheid (0-4 jaar)**																									
Welbevinden en betrokkenheid - 0-0,5 jaar (0-6 mnd)																									
reageert op lichamelijk contact; laat zich koesteren, troosten																									
toont zich rustig en voldaan na voeden																									
maakt een vitale, levenslustige indruk																									
Welbevinden en betrokkenheid - 0,5-1 jaar (6-12 mnd)																									
toont emoties als angst, plezier en boosheid door middel van zijn gelaatsuitdrukkingen																									
zoekt naar prettige prikkels, vermijdt onprettige prikkels																									
is actief bezig in een vertrouwde omgeving als een vertrouwd persoon aanwezig is																									
Welbevinden en betrokkenheid - 1-1,5 jaar (12-18 mnd)																									
gaat op zoek naar een voorwerp/persoon die zojuist uit zijn gezichtsveld is gehaald																									
geeft een consequente reactie op iets dat hij wel/niet wil (bepaald speelgoed altijd wegduwen)																									
Welbevinden en betrokkenheid - 1,5-2 jaar (18-24 mnd)																									
raakt in een bekende situatie niet ongerust als vertrouwde persoon niet zichtbaar is																									
heeft plezier in wat het doet																									
Welbevinden en betrokkenheid - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																									
kan blijven spelen terwijl de vertrouwde persoon weg voor langere tijd weg is.																									
komt ontspannen en open over																									
heeft plezier in het ontdekken van nieuwe dingen																									
Welbevinden en betrokkenheid - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																									
komt ontspannen en open over																									
heeft plezier in wat het doet																									
Welbevinden en betrokkenheid - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																									
komt ontspannen en open over																									
heeft plezier in wat het doet																									
toont belangstelling voor het activiteitenaanbod																									

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies (Driestar educatief) | konnect

	Naam kind																								
Welbevinden en betrokkenheid - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																									
komt ontspannen en open over																									
heeft plezier in wat het doet																									
laat zelfvertrouwen zien																									
toont belangstelling voor het activiteitenaanbod																									
gaat geconcentreerd op in de activiteit																									
zet door, ook als het tegenzit																									
Zelfstandigheid/keuzes maken (0-4 jaar)																									
Zelfstandigheid/keuzes maken - 0-0,5 jaar (0-6 mnd)																									
Geeft zijn voorkeur voor bepaalde prikkels aan (wil aan bepaalde dingen ruiken of ze aantikken, produceert bepaalde geluiden)																									
Ontdekt dat hij met zijn lichaam dingen in gang kan zetten (geluiden maken, bewegingen)																									
Zelfstandigheid/keuzes maken - 0,5-1 jaar (6-12 mnd)																									
Kan zelf voorwerpen pakken en vasthouden																									
Pakt zelf stukjes brood om te eten																									
Zelfstandigheid/keuzes maken - 1-1,5 jaar (12-18 mnd)																									
Werkt mee door verschillende lichaamsdelen actief te gebruiken (doet wat hij kan om mee te helpen)																									
Trekt zelf een makkelijk kledingstuk uit (sok, muts)																									
Houdt zelf fles of beker vast																									
Zelfstandigheid/keuzes maken - 1,5-2 jaar (18-24 mnd)																									
Begint op verzoek een kledingstuk aan of uit te trekken, waarna een ander verder helpt																									
Trekt samen met anderen een grote rits omhoog of los																									
Drinkt zelf uit een beker, waarbij beide handen goed gebruikt worden																									
Zelfstandigheid/keuzes maken - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																									
Wil graag dingen samen doen																									
Vindt zijn eigen jas op de kapstok																									
Zelfstandigheid/keuzes maken - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																									
Kan een herhaalde opdracht die duidelijk is zelfstandig uitvoeren																									
Kiest dingen die hij zelf denkt te kunnen																									

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies – Driestar educatief | konnect

	Naam kind																								
Zelfstandigheid/keuzes maken - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																									
Accepteert variatie op een opdracht																									
Trekt na beginnetje van een volwassene zelf een grote rits omhoog																									
Trekt zelf een makkelijk zittend kledingstuk aan en uit (mag binnenstebuiten)																									
Zelfstandigheid/keuzes maken- 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																									
WELOVERWOGEN KIEZEN: Kiest tussen twee mogelijkheden																									
ZELFSTANDIGHEID: Voert een eenvoudige taak zelf uit																									
Besef van en omgaan met zichzelf (0-4 jaar)																									
Besef (B) van en omgaan (O) met zichzelf - 0-0,5 jaar (0-6 mnd)																									
B: ontdekt handjes en voetjes om mee te spelen																									
O: geeft door middel van huilen onlustgevoelens aan zoals: honger, slaap en overprikkeling																									
Besef (B) van en omgaan (O) met zichzelf - 0,5-1 jaar (6-12 mnd)																									
B: Experimenteert met zijn omgeving, maar dan met zijn eigen lichaam.																									
B: Toont interesse voor de bewegingen die hij in de spiegel ziet																									
O: duidt aan dat hij een object wil hebben (kijken, reiken)																									
O: reageert op zijn naam																									
Besef (B) van en omgaan (O) met zichzelf - 1-1,5 jaar (12-18 mnd)																									
B: Herkent zichzelf in de spiegel																									
B: Herhaalt handelingen die reactie opleveren																									
O: legt beslag op gewenste voorwerpen																									
Besef (B) van en omgaan (O) met zichzelf - 1,5-2 jaar (18-24 mnd)																									
B: Schudt nee om zijn wil uit te drukken																									
O: doet meerdere pogingen om zijn zin te krijgen/aan zijn behoeften te voldoen																									
Besef (B) van en omgaan (O) met zichzelf - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																									

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies – Driestar educatief | konnect

	Naam kind																								
B: Bekijkt geïnteresseerd het eigen spiegelbeeld; trekt gekke bekken.																									
O: kan 'doen alsof', bijvoorbeeld eten van een bordje waar niets op ligt																									
O: kan onverzettelijk 'nee' zeggen op een verzoek en afwijzend gedrag laten zien																									
O: wil direct aandacht voor zijn eigen 'verhaal' of beleving.																									
Besef (B) van en omgaan (O) met zichzelf - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																									
B: Spreekt zichzelf aan met 'ik'.																									
B: Weet wat hij al kan en wat hij nog niet kan																									
O: speelt door eenvoudige 'doe-alsof-spelletjes' de werkelijkheid na																									
O: weet wat hij leuk vindt en kan dit vertellen, bijvoorbeeld 'ik houd van spelen met de auto's'																									
O: neemt gemakkelijk afscheid van ouder in vertrouwde omgeving																									
Besef (B) van en omgaan (O) met zichzelf - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																									
B: maakt aan een ander kind duidelijk wat hij wel/ niet wil																									
O: vraagt soms om hulp als iets hem alleen niet lukt (aan – en uitkleden)																									
Besef (B) van en omgaan (O) met zichzelf - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																									
B: Uit emotie in situaties																									
B: Benoemt (lichaams)kenmerken van zichzelf																									
O: Kan behoeftes tijdelijk uitstellen																									
O: Reageert (non-)verbaal op verschillende situaties																									
Besef (B) van en omgaan (O) met de ander (0-4 jaar)																									
Besef (B) van en omgaan (O) met de ander - 0-0,5 jaar (0-6 mnd)																									
B: richt kort zijn aandacht op de persoon die tegen hem praat in een prikkelarme omgeving																									
B: trekt actief de aandacht van een vertrouwd persoon in zijn blikveld met gericht kijken, (hard) geluid maken, bewegen, en/of aanraken																									
Besef (B) van en omgaan (O) met de ander - 0,5-1 jaar (6-12 mnd)																									
B: toont de vertrouwde persoon begroetingsreacties door actief lichamelijk contact, bijv. strelen, aanraken.																									
O: reageert op bekende en onbekende personen/situaties																									
O: probeert aan de vertrouwde persoon iets mee te delen, zonder dat dat verstaanbaar hoeft te zijn.																									
Besef (B) van en omgaan (O) met de ander - 1 - 1,5 jaar (12-18 mnd)																									

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023																									
Parnas Sys Driestar onderwijsadvies Driestar educatief konnect	Naam kind																								
B: imiteert begroetings- en afscheidsrituelen (terugzwaaien)																									
B: trekt actief de aandacht van een vertrouwd persoon buiten zijn blikveld bijv. met gericht kijken, geluid maken, bewegen																									
O: neemt het initiatief tot spel/speelse interactie met de vertrouwde persoon																									
O: probeert contact te leggen door een voorwerp waaraan hij gehecht is aan een ander geven.																									
Besef (B) van en omgaan (O) met de ander - 1,5-2 jaar (18-24 mnd)																									
B: voert op verzoek begroetings- en afscheidsrituelen uit (zwaaien, handgeven)																									
O: luistert als een vertrouwd persoon zegt dat iets niet mag																									
Besef (B) van en omgaan (O) met de ander - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																									
B: kijkt met interesse naar het spel																									
B: is graag in nabijheid van groepsgenoten, maar bezig met een eigen spel/activiteit																									
O: speelt onder begeleiding samen met een ander kind een eenvoudig spelletje, bijv. de bal naar elkaar toerollen																									
O: troost of helpt als hij een ander ziet huilen																									
Besef (B) van en omgaan (O) met de ander - 2,5-3 jaar jaar (30-36 mnd)																									
O: probeert met andere kinderen te spelen																									
O: voelt zich vrij in contact met de pedagogisch medewerker																									
Besef (B) van en omgaan (O) met de ander - 3-3,5 jaar jaar (36-42 mnd)																									
O: houdt zich aan de regels, ook als toezicht afwezig is.																									
O: kan op aanwijzing van de vertrouwde persoon iets met een ander delen zonder direct iets terug te krijgen																									
O: toont belangstelling en sympathie voor andere kinderen																									
Besef (B) vanen omgaan (O) met de ander - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																									
B: ziet emoties van een ander																									
B: herkent verschillen tussen zichzelf en de ander																									
B: heeft besef van de ander tijdens eigen activiteit																									
O: verkent wat eigen grenzen zijn																									
O: toont interesse in de ander																									

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Naam kind

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies (Driestar educatief) | konnect

Naam kind

Motoriek

Grove motoriek

Grove motoriek - 0-0,5 jaar (0-6 mnd)		
BALANCEREN: Draait met hoofd in buikligging		
BALANCEREN: Beweegt hoofd mee om te volgen		
BALANCEREN: Kijkt met opgeheven hoofd		
BALANCEREN: Rolt van rug naar buik		
Grove motoriek - 0,5-1 jaar (6-12 mnd)		
BALANCEREN: Kan zitten met rechte rug met/zonder steun		
BALANCEREN: Rolt van rug naar buik en weer terug		
LOPEN:Kruipt door de ruimte	Kruipen is nodig voor:	Kruisloop, huppelen, zwemmen, evenwichtscontrole en schrijven in zithouding.
LOPEN: Trekt zich op tot staan		
Grove motoriek - 1-15, jaar (12-18 mnd)		
LOPEN: Loopt met vasthouden		
LOPEN: Loopt een paar stappen los		
MIKKEN: rolt bal voorwaarts, gokt in welke richting		
Grove motoriek - 1,5-2 jaar (18-24 mnd)		
LOPEN: Loopt stabiel		
LOPEN: Rent/loopt snel		
KLIMMEN: Kruipt ergens op		
MIKKEN: Gooit een bal zonder om te vallen		
Grove motoriek - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)		
BALANCEREN : Staat op de tenen, gesteund of kortdurend zonder steun	bijvoorbeeld om iets hoog uit de kast te pakken	
MIKKEN: Kan bovenhands en onderhands kleine bal gooien, mag nog met twee handen		
VRIJ SPRINGEN: Springt met twee voeten tegelijk op van de vloer		
LOPEN: Rent met het lichaam licht naar voren gebogen. Mogen nog dribbelpasjes zijn		
Grove motoriek - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)		
KLIMMEN: Loopt een trap op en af, mag nog met twee voeten op één trede		
BALANCEREN: Kan op zijn tenen lopen		
MIKKEN: Kan een kleine bal vanuit elleboogbeweging met één hand in een bepaalde richting gooien		
LOPEN: Maakt bochten links- en rechtsom tijdens het rennen		
Grove motoriek - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)		
KLIMMEN: Loopt een trap afwisselend met rechter- en linkervoet op en af, met steun (leuning/hand pm'er)		
VRIJ SPRINGEN: Maakt twee sprongen voorwaarts op één of beide voeten		
LOPEN: Vermindert vaart of versnelt tijdens het rennen		
Grove motoriek - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)		
KLIMMEN: klimt in een klimtoestel omhoog en omlaag		
BALANCEREN: loopt over een recht en breed balanceervlak (bank) met hulp		
HINKELEN: staat kort op één been		
VRIJ SPRINGEN: springt van een kleine hoogte af, met beide voeten tegelijk		
MIKKEN: gooit een bal zonder zijn evenwicht te verliezen		
Grove motoriek - 1		

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

	Naam kind																									
KLIMMEN: klimt in een klauterrek op verschillende hoogte heen en weer																										
HUPPELEN: galoppeert																										
BALANCEREN: balanceert over een recht en breed balanceervlak (bank) zonder hulp																										
BALANCEREN: balanceert met hindernissen over een recht en breed balanceervlak (bank) zonder hulp																										
HINKELEN: hinkelt 5 keer op voorkeursbeen																										
VRIJ SPRINGEN: springt vanuit stilstand met 2 benen tegelijk vanaf een hoogte en komt met 2 benen tegelijk op de grond																										
LOOPSPRINGEN: springt vanuit stilstand van mat naar mat																										
TOUWTJE SPRINGEN: springt over een schommelend touw																										
MIKKEN: gooit met een pittenzak tegen een grote, boven hoofdhoogte (2 meter) hangende krant																										
MIKKEN: gooit met een bal pilonnen omver																										
MIKKEN: mikt een bal (pittenzak) in een open kast (max. 1,5 meter)																										

Fijne Motoriek

Fijne motoriek - 0-0,5 jaar (0-6 mnd)																										
Begint te grijpen en houdt vast tussen vingers en handpalm																										
Slaat met handen op tafel voor zich																										
Kijkt en grijpt naar eigen handjes en voetjes																										
Fijne motoriek - 0,5-1 jaar (6-12 mnd)																										
Houdt twee voorwerpen tegelijk vast																										
Pakt voorwerp van de ene naar de andere hand over																										
Fijne motoriek - 1-1,5 jaar (12-18 mnd)																										
Doet voorwerpen ergens in en haalt ze er uit																										
Maakt strek- en buig bewegingen met de vingers																										
Gebruikt beide handen om een voorwerp te manipuleren																										
Fijne motoriek - 1,5-2 jaar (18-24 mnd)																										
Maakt krabbels op papier																										
Klapt in de handen																										
Zet 2 of 3 blokken op elkaar																										
Fijne motoriek - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																										
Doet bewegingen van anderen na																										
Pakt Fijne voorwerpen tussen duim en wijsvinger beet																										
Tekent lijnen																										
Fijne motoriek - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																										
Tekent een cirkel																										
Bouwt een toren van minimaal acht blokken																										
Fijne motoriek - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																										

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies | konnect

	Naam kind	
gebruikt één vinger bij handelingen		
Houdt een beker vast met 1 hand		
Fijne motoriek - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)		
maakt grove bewegingen vanuit schouder		
kan bewegingen maken met handen en vingers, bijvoorbeeld grote kralen rijgen		
Fijne Motoriek - 1		
Maakt grove bewegingen vanuit de elleboog		
Tikt met duim (zonder een rondje te maken) o.a. tegen wijsvinger		
Maakt gebruik van twee handen tijdens spelen en werken (doorgeven van de éne hand naar de andere hand of beide handen actief)		
De bewegingen van beide lichaamshelften zijn elkaars spiegelbeeld (bijv. éne hand vuist, de andere hand maakt ook deze beweging		

Sensomotoriek

Sensomotoriek - 0-0,5 jaar (0-6 mnd)		
ALGEMEEN: Merkt zintuigelijke stimulatie op (aanraking, vibratie, smaken, muziek, licht)		
HOREN: Reageert (met lachen) op rare lipgeluiden als smakken of proesten (vanaf 1 mnd)		
VOELEN: Laat zich kalmeren door lichamelijk contact		
Sensomotoriek - 0,5-1 jaar (6-12 mnd)		
HOREN: Herhaalt geluiden die hij zelf maakt		
ZIEN: Volgt een bewegend voorwerp/persoon met de ogen en kijkt het voorwerp/persoon na in de richting waarin het verdwiint		
PROEVEN: Reageert op verschillen in smaken (zoet, zuur, zout en bitter)		
VOELEN: Stopt voorwerpen in de mond om het te voelen	tot een jaar of 2	
Sensomotoriek - 1-1,5 jaar (12-18 mnd)		
HOREN: Imiteert geluiden die een ander met materiaal maakt (belletjes rinkelen, schudden)		
ZIEN: Toont interesse in grote, gekleurde plaatjes in een plaatjesboek door te bladeren, wijzen of het boek te betasten		
VOELEN: Onderscheidt tastprikkels die van elkaar verschillen (warm en koud, hard en zacht)		
Sensomotoriek - 1,5-2 jaar (18-24 mnd)		
HOREN: Associeert geluiden met een afbeelding/voorwerp (boe hoort bij een koe)		
HOREN: Associeert liedjes met een bepaalde activiteit (melk drinken)		
REUK: Wijst na ruiken en zien aan wat hij lekker of vies vindt ruiken		
VOELEN: Wijst aan wat hij gevoeld heeft bij uiteenlopende tastprikkels (zachte knuffel, harde bal)		

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Naam kind

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies (Driestar educatief) | konnect

	Naam kind																								
Taal																									
Geletterdheid																									
Geletterdheid - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																									
ORIËNTATIE OP VERHAAL EN TEKST: Herkent een boek en weet dat er een verhaal in staat																									
ORIËNTATIE OP VERHAAL EN TEKST:Slaat de bladzijden van een boek één voor één om																									
ORIËNTATIE OP VERHAAL EN TEKST: Bekijkt prenten in boekjes samen met de PM'er																									
Geletterdheid - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																									
ORIENTATIE OP VERHAAL EN TEKST: Wijst genoemde woorden aan op plaatjes in een boek																									
ORIENTATIE OP VERHAAL EN TEKST: Luistert geboeid naar een voorleesverhaal in een een-op-eensituatie																									
TAALBEWUSTZIJN: Zingt of praat mee bij het zingen van liedjes en het opzeggen van rijmpjes																									
VISUELE WAARNEMING: Maakt inlegpuzzels (met knopjes)																									
Geletterdheid - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																									
ORIENTATIE OP VERHAAL EN TEKST: Luistert geboeid naar een voorleesverhaal in een groepje																									
ORIENTATIE OP VERHAAL EN TEKST: Gebruikt de begrippen: 'verhaal'/ 'boek lezen'																									
TAALBEWUSTZIJN: Zingt liedjes of zegt versjes op waarbij de woorden herkenbaar zijn																									
VISUELE WAARNEMING: Maakt puzzels van vier grote stukken																									
Geletterdheid - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																									
ORIËNTATIE OP VERHAAL EN TEKST: weet dat de boekomslag iets vertelt over het verhaal																									
ORIËNTATIE OP GESCHREVEN TAAL: toont interesse in boeken en verhalen																									
TAALBEWUSTZIJN: onthoudt en zegt een rijmpje/versje op																									
Geletterdheid - 1a																									
ORIENTATIE OP VERHAAL EN TEKST: kan iets navertellen aan de hand van plaat uit een boek																									
TAALBEWUSTZIJN: herkent het woordbeeld van zijn naam																									
ORIËNTATIE OP GESCHREVEN TAAL: doet alsof het leest																									
VISUELE WAARNEMING: kan het verschil zien tussen concrete voorwerpen op een afbeelding																									
Mondelinge taal																									
Mondelinge taal - 0-0,5 jaar (0-6 mnd)																									
SPREKEN: Uit lust en onlustgevoelens, door te huilen, lachen, trappelen, kraaien																									
SPREKEN: Kraait bij pret																									
LUISTEREN: Laat zich kalmeren door een vertrouwde stem (gedrag verandert in reactie op een stem)																									
LUISTEREN: Reageert op verschillende geluiden door het hoofd (of de ogen) te draaien																									
GESPREKKEN: Glimlacht als een vertrouwd gezicht in het blikveld verschijnt																									
GESPREKKEN: Maakt oogcontact																									

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies (Driestar educatief) | konnect

	Naam kind																								
Mondelinge taal - 0,5-1 jaar (6-12 mnd)																									
LUISTEREN: Reageert met geluiden, mimiek en/of glimlach op gezichtsuitdrukkingen van volwassenen																									
SPREKEN: Maakt ongerichte klanken "mama", "ooh, aaah"																									
GESPREKKEN: Maakt gebaren zoals reiken, aanwijzen naar een voorwerp om dat hij het wil hebben																									
Mondelinge taal - 1-1,5 jaar (12-18 mnd)																									
WOORDENSCHAT: Herkent mensen/dieren/dingen op plaatjes (passief taalgebruik)																									
LUISTEREN: Luistert naar een eenvoudige opdracht van 2/3 woorden en volgt deze op.																									
SPREKEN: Zegt "papa", "mama" met betekenis of namen van bekenden																									
SPREKEN: Gebruikt één-woordzinnen																									
GESPREKKEN: naast het wijzen naar een voorwerp, gebruikt het kind taal om aan te duiden wat het wil hebben																									
Mondelinge taal - 1,5-2 jaar (18-24 mnd)																									
WOORDENSCHAT: Wijst vier benoemde lichaamsdelen aan																									
WOORDENSCHAT: Benoemt en wijst mama, papa, broer en zus, opa en oma aan op een afbeelding																									
LUISTEREN: Blijft zitten bij het luisteren naar een kort verhaaltje																									
SPREKEN: Gebruikt twee-woordzinnen																									
GESPREKKEN: maakt wat duidelijk door bekende voorwerpen/personen te benoemen																									
Mondelinge taal - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																									
WOORDENSCHAT: Herkent en benoemt mensen/dieren/dingen op een afbeelding																									
LUISTEREN: luistert naar eenvoudige opdrachten en voert deze uit (bijvoorbeeld ‘pak je jas maar’, ‘zet de beker op tafel’)																									
SPREKEN: Benoemt zijn eigen naam																									
GESPREKKEN: beantwoord aanwijsvragen en ja/nee vragen																									
Mondelinge taal - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																									
LUISTEREN: Begrijpt korte opdrachten (bijvoorbeeld ‘pak je jas ’)																									
SPREKEN: Maakt driewoord-zinnen																									
GESPREKKEN: reageert op een ander kind of de pedagogisch medewerker door bijv. over zichzelf te vertellen																									
Mondelinge taal - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																									
WOORDENSCHAT: gebruikt woorden die dicht bij de belevingswereld liggen																									
LUISTEREN: Geeft antwoord op een vraag als die direct aan hem gesteld wordt																									
SPREKEN: spreekt de meeste klinkers en medeklinkers goed uit																									
GESPREKKEN: vertelt wat hij die dag heeft gedaan																									
Mondelinge taal - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																									
LUISTEREN: luistert naar en begrijpt een enkelvoudige instructie																									
SPREKEN: spreekt in zinnen van vier woorden																									

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023																										
Parnas Sys Driestar onderwijsadvies Driestar educatief konnect GESPREKKEN: voert een gesprekje met de pm'er en/of een ander kind	Naam kind																									
Mondelinge taal - 1a																										
LUISTEREN: luistert en begrijpt een meervoudige instructie																										
SPREKEN: spreekt in langere zinnen van ongeveer zes tot acht woorden																										
GESPREKKEN: geeft antwoord op een vraag van de pm'er/leerkracht of een ander kind																										

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies | konnect

	Naam kind																								
Rekenen																									
Tellen en getalbegrip																									
Tellen en getalbegrip - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																									
TELRIJ: Zegt samen met de pm'er de telrij tot en met 3 op, bijv. in de context van een telliedje																									
HOEVEELHEDEN: heeft interesse in getallen en hoeveelheden (bijv.weet dat het twee wanten heeft)																									
Tellen en getalbegrip - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																									
TELRIJ: zegt stukjes van de telrij op																									
HOEVEELHEDEN: kan zeggen hoe oud hij is																									
Tellen en getalbegrip - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																									
TELRIJ: zegt de telrij tot 5 met hulp van de pedagogisch medewerker																									
HOEVEELHEDEN: Kan met de vingers aangeven hoe oud hij is																									
Tellen en getalbegrip - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																									
TELRIJ: zegt de telrij tot 5 op																									
HOEVEELHEDEN: vergelijkt hoeveelheden op veel en weinig																									
Tellen en getalbegrip - 1a																									
TELRIJ: zegt de telrij tot 10 op																									
HOEVEELHEDEN: telt voorwerpen tot en met 5; synchroon																									
HOEVEELHEDEN: vergelijkt hoeveelheden op "meer" en "minder"																									
Meten																									
Meten - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																									
LENGTE EN OMTREK:doet met zijn lichaam ervaringen op met verschil in lengte																									
Meten - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																									
LENGTE EN OMTREK: begrijpt verschil in maten (bijv. dat grote voorwerpen niet in kleine voorwerpen passen) (voor het vraagteken: bijv.grote knuffel past niet in een klein doosje) (? Vullen)																									
Meten - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																									
LENGTE EN OMTREK: vergelijkt op lengte (bijv. eigen lichaamslengte)																									
TIJD: begrijpt onderdelen van het dagritme																									

Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar - versie juni 2023

Parnas Sys | Driestar onderwijsadvies | konnect

	Naam kind																									
Meten - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																										
LENGTE EN OMTREK: kan de begrippen kort /lang, laag/hoog aanwijzen																										
TIJD: begrijpt woorden als snel, nu, vroeg en laat																										
Meten - 1a																										
LENGTE EN OMTREK: kan de begrippen kort/lang enlaag/hoog benoemen																										
TIJD: kent de begrippen ochtend, middag, avond en nacht																										

Meetkunde

Meetkunde - 2-2,5 jaar (24-30 mnd)																										
ORIENTEREN IN DE RUIMTE: Kan in een bekende ruimte ergens naar toe lopen (bijv. een hoek waar hij gaat spelen)																										
Meetkunde - 2,5-3 jaar (30-36 mnd)																										
CONSTRUEREN: kan stapelen met groot constructiemateriaal (dozen, grote blokken etc.)																										
ORIENTEREN IN DE RUIMTE: Kan voorwerpen in de ruimte aanwijzen met de ogen open																										
Meetkunde - 3-3,5 jaar (36-42 mnd)																										
OPEREREN MET VORMEN EN FIGUREN: Herkent de basiskleuren rood, blauw, groen en geel																										
ORIENTEREN IN DE RUIMTE: Kan voorwerpen in de ruimte aanwijzen met ogen dicht																										
Meetkunde - 3,5-4 jaar (42-48 mnd)																										
ORIENTEREN IN DE RUIMTE: weet waar iets zich bevindt ten opzichte van het eigen lichaam (voor, achter, naast, in op, onder)																										
CONSTRUEREN: kan blokken stapelen en ruimtelijk bouwen																										
OPEREREN MET VORMEN EN FIGUREN: kan de kleuren rood, blauw, groen en geel aanwijzen																										
Meetkunde - 1a																										
ORIENTEREN IN DE RUIMTE: hanteert meetkundige begrippen als voor, achter, op, in en naast, in relatie tot eigen lichaam																										
CONSTRUEREN: kan betekenis geven aan gemaakte bouwwerken (bijv. huis, boot, ...)																										
CONSTRUEREN: kan een patroon van twee voorwerpen voortzetten (bijv. ketting, mozaïek, vormen)																										
OPEREREN MET VORMEN EN FIGUREN: benoemt de vormen cirkel, driehoek en vierkant																										
OPEREREN MET VORMEN EN FIGUREN: benoemt de primaire kleuren																										